

Sygn. akt I A Ca 666/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marek Górecki

Sędziowie: SA Piotr Górecki, SA Jan Futro (spr)

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Miasta P.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna V. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 25 maja 2012 r.

sygn. akt I C 279/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i oddala powództwo oraz w punkcie 2 i zasądza od powoda na rzecz pozwanego 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 38 875 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jan Futro Marek Górecki Piotr Górecki

I A Ca 666/12

UZASADNIENIE

Powód Miasto P. w pozwie wniesionym 30 stycznia 2012 r. skierowanym przeciwko (...) Spółka Akcyjna V. (...) w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 669 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu i kosztami procesu.

W uzasadnieniu twierdził, że prawomocnym wyrokiem sądu został zobowiązany do zapłaty na rzecz inwestora budowlanego (...) sp. z o.o. w W. kwoty 669 500 zł tytułem odszkodowania w związku z wydaniem przez Prezydenta Miasta P. wadliwych decyzji o pozwoleniu na budowę kompleksu mieszkaniowo-apartamentowego z dnia 12 marca 2004 r. i 27 września 2007 r., co stanowi wypadek ubezpieczeniowy objęty umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej z pozwanym towarzystwem ubezpieczeniowym.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 669 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty. Orzekając o kosztach postępowania zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 40 692 zł, w tym 7 200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Po przeprowadzeniu postępowania w trybie przetargu nieograniczonego powód Miasto P. zawarł z pozwanym Towarzystwem (...) S.A. w W. (obecna nazwa (...) S.A. (...) S.A. w W.) umowę ubezpieczenia z dnia 31 grudnia 2003 r., której przedmiotem była m.in. odpowiedzialność cywilna powoda z tytułu szkód wyrządzonych osobom trzecim. Szczególne warunki ubezpieczenia wymagane przez zamawiającego zostały określone w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (dalej SIWZ), w pkt V których wskazano, że zakład ubezpieczeń udziela ochrony ubezpieczeniowej, gdy w związku z określoną w statucie Urzędu Miasta P. lub w innych przepisach prawa działalnością i posiadanym mieniem ubezpieczający zobowiązany będzie do naprawienia szkody wyrządzonej osobie trzeciej. Odpowiedzialność cywilna miała obejmować szkody powstałe między innymi w związku z zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów, zadaniami przyjętymi w drodze porozumień zawartych z właściwymi organami administracji rządowej, innymi zadaniami, określonymi w aktach prawnych organów Miasta, poleceniami Prezydenta oraz innymi przepisami prawa, a także zadaniami w zakresie przekazywania terenów należących do Miasta P. samorządom pomocniczym w zarząd. W SIWZ zastrzeżono, że ubezpieczeniem objęte są zdarzenia powstałe w skutek popełnienia uchybień osób wykonujących funkcje Prezydenta, jego zastępców, skarbnika i sekretarza, związanych z wykonywaniem statutowych zadań. Zakład ubezpieczeń miał być wyłączony od odpowiedzialności z tego tytułu w przypadku winy umyślnej ubezpieczającego. Zgodnie z umową z dnia 31 grudnia 2003 r. pozwany miał ponosić odpowiedzialność z tytułu OC deliktowej Urzędu Miasta P. do kwoty 500 000 zł. Umowa obowiązywała na okres od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2004 r.

W § 8 powyższej umowy strony stwierdziły, że zakład ubezpieczeń wypłaci odszkodowanie zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego oraz ogólnymi i szczególnymi warunkami ubezpieczeń (dalej OWU), stanowiącymi integralną część umowy. Zgodnie z § 6 pkt 2 OWU z 2003 r. odpowiedzialność pozwanego miała być wyłączona w odniesieniu do szkód wyrządzonych umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczającego bądź ubezpieczonego albo osoby za którą ponoszą odpowiedzialność.

Umowy ubezpieczenia były zawierane przez strony w kolejnych latach, przy czym ich treść nie ulegała istotnym zmianom. Zwiększano jedynie sumę ubezpieczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej powoda za szkody wyrządzone deliktem osobom trzecim, przyjmując jej kwotę na 1 000 000 zł w latach 2005-2008 oraz kwotę 3 000 000 zł w latach 2009-2010. W SIWZ stanowiących podstawę umów z lat 2005-2007 wskazywano, że ubezpieczeniem objęte są zdarzenia powstałe wskutek uchybień osób wykonujących funkcje Prezydenta, jego zastępców, skarbnika i sekretarza, związanych z wykonywaniem statutowych zadań. Zakład ubezpieczeń miał być wyłączony od odpowiedzialności z tego tytułu w przypadku winy umyślnej ubezpieczającego. Podobnie jak w przypadku umowy z 31 grudnia 2003 r. integralną częścią umów zawieranych przez strony w kolejnych latach były OWU, w których znajdowało się postanowienie, zgodnie z którym pozwany nie miał ponosić odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa ubezpieczającego bądź ubezpieczonego albo osób, za które ponoszą odpowiedzialność,

Decyzją nr (...) z dnia 12 lipca 2004 r. Prezydent Miasta P. zatwierdził projekt budowlany autorstwa R. J. i udzielił pozwolenia dla K. Ł. i M. P. z firmy (...), P. Kancelaria (...) i (...) s.c. z siedzibą w P. na budowę kompleksu mieszkaniowo - apartamentowego z uzupełniającą funkcją usługowo-biurową na terenie nieruchomości przy ul. (...) w P. (nr działki (...) obręb Ł.). Powyższy projekt opracowany przez inż. R. J. uzyskał uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, pod względem zgodności z przepisami BHP oraz wymaganiami ergonomii oraz ochrony przeciwpożarowej. Projekt został także uzgodniony z Miejskim Konserwatorem Zabytków, który nie wniósł żadnych uwag ze stanowiska konserwatorskiego. Powyższa decyzja stała się ostateczna w dniu 5 sierpnia 2004 r.

Decyzją z dnia 12 października 2004 r. Prezydent Miasta P. przeniósł uprawnienia z decyzji z dnia 12 lipca 2004 r. na B. i J. R..

W 2006 r. J. i B. R. przenieśli prawo użytkowania wieczystego gruntu położonego w P. przy ul. (...), stanowiącego działkę nr (...), na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Wnioskiem z dnia 13 marca 2007 r. (...) wniósł o przeniesienie na swoją rzecz decyzji o pozwolenie na budowę z dnia 12 lipca 2004 r. W jego uwzględnieniu Prezydent Miasta P. decyzją z dnia 27 marca 2007 r. przeniósł decyzję - pozwolenie na budowę z dnia 12 lipca 2004 r. na rzecz (...).

Po uzupełnieniu projektu wykonawczego i przeprowadzeniu przetargu na wybór generalnego wykonawcy (...) podpisała umowę z generalnym wykonawcą firmą (...) na wybudowanie obiektu pod nazwą (...) zgodnie z posiadanym pozwoleniem na budowę. W umowie przewidziano okres zakończenia robót w ciągu 13 miesięcy od dnia rozpoczęcia robót. Wykonawca rozpoczął prace budowlane wiosną 2007 r.

Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2007 r. Wojewoda (...) wstrzymał z urzędu wykonanie decyzji - pozwolenia na budowę z dnia 12 lipca 2004 r. przeniesionej na rzecz (...), wskazując, że w wyniku przeprowadzonej analizy wniosku (...) Inspektora Nadzoru Budowlanego zachodzi prawdopodobieństwo, iż decyzja Prezydenta Miasta P. z dnia 12 lipca 2004 r. dotknięta jest wadą określoną w art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. w związku z naruszeniem w szczególności przepisów ustawy Prawo Budowlane. Prawomocną decyzją z dnia 11 maja 2007 r. Wojewoda (...) stwierdził nieważność decyzji z dnia 12 lipca 2004 r. wskazując, że zatwierdzony projekt budowlany nie spełnia wymagań określonych w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z dnia 19 maja 2003 r. Wojewoda (...) stwierdził, że w aktach sprawy brak jest dokumentu potwierdzającego, że konserwator zabytków zaopiniował koncepcję zagospodarowania wraz z elewacją w kontekście zabudowy mieszkaniowej występującej w sąsiedztwie przed wystąpieniem z wnioskiem o pozwolenie na budowę, do czego inwestor był zobowiązany ustaleniami zawartymi w punkcie I.9 decyzji o warunkach zabudowy; brak rozwiązań zasadniczych elementów wyposażenia budowlano-instalacyjnego, w szczególności wewnętrznych instalacji i urządzeń budowlanych oraz instalacji mechanicznej; projekt nie zawiera informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia; projekt został sporządzony przez projektanta nie posiadającego wystarczających uprawnień do samodzielnego wykonania indywidualnego projektu architektonicznego obiektu o kubaturze 16.267 m³ oraz brak sprawdzenia projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi przez uprawnioną osobę. Powyższe uchybienia stanowiły w przekonaniu Wojewody (...) rażące naruszenie prawa, tj. art. 34 ust. 1 i art. 35 ust. 1 oraz art. 20 ust. 2 i 3 ustawy Prawo Budowlane, a nadto naruszenie §12 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego, skutkujące koniecznością stwierdzenia nieważności przedmiotowej decyzji.

W dniu 8 sierpnia 2007 r. doszło do wstrzymania robót na placu budowy (...). Jednocześnie (...) przedłożył Prezydentowi Miasta P. nowy komplet wymaganej dokumentacji projektowej wraz z wnioskiem o zatwierdzenie i wydanie pozwolenia na budowę w zakresie dokończenia rozpoczętej budowy na działce nr (...) przy ul. (...). W dniu 27 września 2007 r. Prezydent Miasta P. wydał decyzję nr (...) zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą na rzecz (...) pozwolenia na budowę kompleksu mieszkaniowo - apartamentowego z uzupełniającą funkcją usługowo - biurową na terenie nieruchomości przy ul. (...) działka nr (...) w zakresie obejmującym dokończenie rozpoczętej budowy. Projekt został uzgodniony z Miejskim Konserwatorem Zabytków, który nie wniósł do niego zastrzeżeń.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu, po rozpoznaniu którego Wojewoda (...) decyzją z dnia 14 listopada 2007 r. uchylił w całości zaskarżoną decyzję Prezydenta Miasta P. z dnia 27 września 2007 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu Wojewoda stwierdził, że organ pierwszej instancji nie dopełnił obowiązku zapewnienia stronom czynnego udziału w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwienia wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, co stanowiło naruszenie art. 10 k.p.a. Nadto do wniosku o udzielenie pozwolenia na budowę nie zostało dołączone pozwolenie Miejskiego Konserwatora Zabytków w P., gdyż decyzja w tym zakresie, tj. z dnia 25 października 2007 r., została wydana dopiero po wydaniu decyzji o pozwoleniu na budowę, co skutkowało naruszeniem art. 39 ust 1

ustawy Prawo Budowlane. Wojewoda (...) wskazał, że w toku postępowania w przedmiocie wydania pozwolenia na budowę nie zostały wyjaśnione zarzuty, czy przedłożony projekt budowlany narusza ustalenia zawarte w decyzji z dnia 19 maja 2003 r. o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, co stanowiło naruszenie art. 10 k.p.a. Ponadto oświadczenie o prawie dysponowania nieruchomością na cele budowlane z 23 lipca 2007 r. nie zostało wypełnione zgodnie ze wzorem z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r., gdyż brak jest oznaczenia aktu notarialnego, z którego wynika tytuł własności i dokumentu potwierdzającego pełnomocnictwo (...), którym winien być aktualny odpis KRS.

Przez kolejne kilka miesięcy (...) nie mógł prowadzić prac Budowlanych, gdyż przed Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego toczyło się postępowanie administracyjne w przedmiocie odwołania Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu od decyzji Miejskiego Konserwatora Zabytków z dnia 25 października 2007 r. w sprawie udzielenia pozwolenia na wykonanie prac budowlanych. W związku z powyższym Prezydent Miasta P. nie mógł wydać kolejnej decyzji w przedmiocie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na budowę.

Prezydent Miasta P. wydał decyzją zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą na rzecz (...) pozwolenia na budowę kompleksu mieszkaniowo - apartamentowego z uzupełniającą funkcją usługowo-biurową na terenie nieruchomości przy ul. (...) w zakresie obejmującym dokończenie rozpoczętej budowy tj. od stanu „o” - kondygnacja piwniczna, dopiero w dniu 24 czerwca 2008 r. Decyzja powyższa została utrzymana w mocy przez Wojewodę (...) decyzją z dnia 24 czerwca 2008 r. W związku z powyższym (...) wznowiła prace budowlane w dniu 1 września 2008 r.

Od dnia 8 sierpnia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r. spółka (...) w związku z przestojem zapłaciła generalnemu wykonawcy kwotę 474 500zł netto. Za okres przestoju od dnia 2 stycznia 2008 r. do dnia 31 lipca 2008 r. zapłaciła generalnemu wykonawcy kwotę 669 000 zł netto, a za czas przestoju w miesiącu sierpniu 2008 r. kwotę 77 500,00 zł netto.

W dniu 21 lutego 2008 r. Urząd Miasta P. otrzymał notę obciążeniową wystawioną przez (...) na kwotę 636 791,38 zł, uwzględniającą koszty jakie spółka poniosła z tytułu wstrzymania prac w okresie do końca grudnia 2007 r. W dniu 26 maja 2009 r. inwestor doręczył Prezydentowi Miasta P. wezwanie do zapłaty kwoty 9 924 304 zł wyznaczając 14-dniowy termin do zapłaty. Powód odmówił zapłaty, w związku z czym (...) wystąpił na drogę sądową, domagając się ostatecznie od Miasta P. zapłaty kwoty 1 679 994 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. W toku tego postępowania Miasto P. zawiadomiło pozwanego zakład ubezpieczeń pismem z dnia 26 stycznia 2010 r. o okolicznościach mogących w przyszłości stanowić podstawę do wypłaty świadczenia z polisy ubezpieczeniowej.

Wyrokiem częściowym z dnia 10 września 2010 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu (sygn. akt XII C 1327/09) zasądził od Miasta P. na rzecz (...) sp. z o.o. w W. kwotę 1 221 000 zł z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Prawomocnie też przesądził, że Miasto P. ponosi odpowiedzialność deliktową w oparciu o art. 417 k.c. za szkodę spowodowaną przestojem w robotach budowlanych, powstałą na skutek nieważnej decyzji Prezydenta Miasta P. z dnia 12 lipca 2004 r. oraz uchylonej decyzji Prezydenta Miasta P. z dnia 27 września 2007 r.

Po rozpoznaniu apelacji Miasta P. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 grudnia 2010 r. (sygn. akt I ACa 925/10) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzoną kwotę obniżył do kwoty 669 500 zł, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Pismem z dnia 13 października 2010 r. powód zgłosił pozwanemu zdarzenie szkodowe, załączając do niego wyrok Sądu Okręgowego z dnia 10 września 2010 r. Pozwany negatywnie zweryfikował wniosek powoda i odmówił mu wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę uwzględnienia powództwa stanowi przepis art. 822 k.c.

Zdaniem Sądu I instancji w sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki aktualizujące odpowiedzialność pozwanego z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z wydaniem sprzecznych z

prawem decyzji administracyjnych. Zdarzenie powodujące szkodę, tj. wydanie przez Prezydenta Miasta P. wadliwych decyzji z dnia 12 lipca 2004 r. i z dnia 27 września 2007 r. miało miejsce w czasie ochrony ubezpieczeniowej, miało charakter deliktu popełnionego przez organ administracyjny Miasta P., a nadto powstała szkoda mieści się w granicach sumy ubezpieczeniowej zagwarantowanej polisami ubezpieczeniowymi obowiązującymi w latach 2004 i 2007. Sąd Okręgowy stwierdził, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia jest niezasadny. Wskazał, że decydująca dla powstania roszczenia względem ubezpieczyciela nie jest data wyrządzenia przez powoda szkody (...) sp. z o.o. w W., a początek biegu terminu przedawnienia roszczenia powoda o zapłatę świadczenia z umowy ubezpieczenia OC rozpoczął się dopiero z chwilą wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, a więc od dnia 10 września 2010 r. Dopiero bowiem w tej dacie powód dowiedział się o wysokości szkody, a zatem miał prawną możliwość wystąpienia z odpowiednim roszczeniem w stosunku do ubezpieczyciela. Roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu, gdyż pozew w sprawie został złożony 30 stycznia 2012 r., a więc przed upływem trzyletniego terminu z art. 819 § 1 k.c.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

Od wyroku tego zaskarżając go w całości apelację wniósł pozwany zarzucając zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez:

- przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i brak wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności poprzez nieuwzględnienie, że odpowiedzialność pozwanego za powstałe zdarzenie ubezpieczeniowe i powstałą szkodę spowodowane wydaniem nieważnej decyzji przez A. N. Kierownika Oddziału Architektury III w P. z dnia 12 lipca 2004 r., nr (...) o pozwoleniu na budowę odnosi się tylko do szkody osobowej i rzeczowej a nie szkody majątkowej – finansowej;
- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że wydana decyzja z dnia 12 lipca 2004 r., uznana przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie I ACa 925/10 za wydaną z rażącym naruszeniem prawa, a uznana przez Wojewodę (...) za nieważną z powodu naruszenia art. 35 ust. 1,2 i 3; 34 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. poz. 2016 ze zm.) nie stanowi rażącego niedbalstwa (art. 827 § 1 k.c.);

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 805 § 2 pkt 1 k.c. przez:

- przyjęcie, że pozwany odpowiada za wszelkie szkody majątkowe wywołane zdarzeniem ubezpieczeniowym powstałe wskutek wydania błędnych decyzji administracyjnych przez urzędników a nie tylko przez osoby wymienione w zakresie rozszerzonym SIWZ z 2003 r. – OC Władz Miasta P., zatrudnionych zgodnie z prawem na stanowisku: Prezydenta, Zastępców Prezydenta, Skarbnika i Sekretarza;
- przyjęcie, że ochrona ubezpieczeniową w roku 2004 r. i latach następnych do 2010 r. objęta była odpowiedzialność cywilna Miasta P. za szkody powstałe w związku z wydaniem przez wchodzące w zakres jego struktury organizacyjnej decyzji administracyjnych, które spowodowały szkody majątkowe – co pozostaje w sprzeczności z zawartą umową ubezpieczenia obowiązującą strony od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2004 r., na podstawie której ubezpieczający – (...) zobowiązał się do naprawienia szkody osobowej albo rzeczowej (pkt V SIWZ) i § 2 pkt 6 i 7 i § 3 pkt 1 OWU z 2003 r.;
- nie uwzględnienie, że szkoda w kwocie 669 500 zł spowodowana nieważną decyzją z dnia 12 lipca 2004 r. wywołana została wstrzymaniem robót w dniu 8 sierpnia 2007 r. na placu budowy i przewyższa o 169 500 zł górną granicę ubezpieczenia zawartą w SIWZ i polisie ubezpieczeniowej obowiązującej w 2004 r. Decyzja z dnia

27 września 2007 r. nie przyczyniła się do powstania szkody, gdyż została wydana po wstrzymaniu robót na placu budowy.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje ewentualnie uchylenie go i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W szczególności podkreślił, że pełnomocnicy stron na rozprawie w dniu 30 marca 2012 r. zostali zobowiązani do złożenia w terminie 14 dni wszelkich zarzutów, twierdzeń i wniosków dowodowych pod rygorem utraty prawa ich powoływania w toku dalszego postępowania. Pozwany tego terminu nie dotrzymał a niektóre zarzuty podniósł dopiero w apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna.

Wbrew stanowisku powoda podniesione w apelacji zarzuty nie zostały wcześniej sprekludowane.

Powód zarzut prekluzji odniósł do podniesionego przez pozwanego zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. Twierdził, że zarzut ten odnoszący się do rozróżnienia rodzajów odpowiedzialności pozwanego (osobowa, rzeczowa, majątkowo-finansowa) nie pojawił się w postępowaniu przed Sądem Okręgowym i podnoszony jest dopiero na etapie apelacji. Zauważyć jednak trzeba, że to powód winien wykazać, że wskazane zdarzenie (szkoda) podlegała ubezpieczeniu w myśl zawartej umowy ubezpieczenia. Sąd miał też obowiązek przeanalizować wszelkie dowody a dokumenty z których wynika to rozróżnienie zostały złożone przez powoda. W powoływanym przez powoda piśmie z dnia pozwany 30 kwietnia 2012 r. zaprzeczył jedynie, że otrzymał pismo na które powołał się powód w piśmie z dnia 13 kwietnia 2012 r. i wskazał, że podstawą zawarcia umowy były wskazania SIWZ na 2007 r. To ostatnie twierdzenie zgłaszał również sam powód.

Zarzut naruszenia prawa procesowego jest zasadny. Pozwany zarzuca, że postanowienia łączących strony umów nie uzasadniały jego odpowiedzialności za opisane zdarzenie. Ustalenie treści oświadczenia woli należy do ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 9/96 OSNCP 1997, nr 11, poz. 201).

Analiza dokumentów przedłożonych przez powoda, na którym spoczywał ciężar dowodu, nie pozwala na ustalenie, że zakresem ubezpieczenia objęte były także szkody wyrządzone przez wydanie wadliwej decyzji administracyjnej przez upoważnionych pracowników powoda. Z przedłożonych dokumentów, a w szczególności SIWZ za lata 2004 i 2006-2007 ale także późniejszych i obowiązujących w tym czasie OWU wynika, że ochroną ubezpieczeniową objęte były – poza szkodami osobowymi - jedynie szkody rzeczowe w znaczeniu zniszczenia mienia, a w zakresie rozszerzonym – szkody obejmujące odpowiedzialność cywilną władz Miasta P., jednakże z wyłączeniem szkód wynikających – nie jak ustala Sąd Okręgowy z winy umyślnej - z odpowiedzialności cywilnej deliktowej. Jak wyżej wskazano o deliktowym charakterze odpowiedzialności powoda względem inwestora tj. spółki (...) sp. z o.o. w W. przesądził wyrokiem częściowym z dnia 10 września 2010 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu (sygn. akt XII C 1327/09) i takie też stanowisko w swoim uzasadnieniu zajął Sąd I instancji w niniejszej sprawie.

Przechodząc do szczegółów wskazać należy, że zgodnie z SIWZ na 2004 r. (zbiór dokumentów w tomie I a także k. 104-116) ubezpieczyciel zobowiązany był do naprawienia szkody wyrządzone osobie trzeciej na osobie względnie szkody rzeczowej; szkodę rzeczową definiuje się jako szkodę spowodowaną uszkodzeniem lub zniszczeniem mienia (k. 107)

Również ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obowiązujące od 1 stycznia 2004 r. załączone do akt w kopercie na k. 249 szkodę rzeczową definiują jako szkodę ... polegającą na uszkodzeniu, zniszczeniu, ubytku lub utracie rzeczy.(§ 2 pkt 5)

W przypadku odpowiedzialności rozszerzonej dotyczącej Prezydenta i innych osób – jeżeli przyjąć pogląd powoda o objęciu tym ubezpieczeniem także pracowników działających w imieniu Prezydenta - szkoda oznacza

określony w pieniądzu uszczerbek majątkowy poniesiony przez osoby trzecie...z wyłączeniem szkód wynikających z odpowiedzialności deliktowej. (k. 108)

Prawdą jest, że SIWZ na 2004 r. (k. 89-93) wskazują, że część 1 Oferty ma określać ubezpieczenie majątku i odpowiedzialności cywilnej Urzędu (k. 89). Jednakże Załącznik nr 3 wskazuje tylko niektóre szkody za które ponosić może odpowiedzialność cywilną powód. Nie zawiera tych dotyczących przedmiotu niniejszego sporu (k. 98-99).

Także SIWZ na 2006-2007 r. (k. 82) wskazują, że ubezpieczający zobowiązany jest do naprawienia szkody - uszkodzenia lub zniszczenia mienia (szkoda rzeczowa). Zakres rozszerzony dotyczy odpowiedzialności cywilnej władz Miasta P., przy czym szkoda oznacza określony w pieniądzu uszczerbek majątkowy poniesiony przez osoby trzecie, bądź miasto P., wskutek uchybienia popełnionego przez ubezpieczonego z wyłączeniem szkód wynikających z odpowiedzialności cywilnej deliktowej (k. 83).

OWU z roku 2005 (obowiązujące także w roku 2007) w § 2 pkt 8 stanowią, że szkoda rzeczowa to szkoda będąca następstwem wypadku ubezpieczeniowego, zaistniałego w okresie ubezpieczenia, powodującego uszkodzenie, zniszczenie lub utratę rzeczy (k. 265).

Załącznik nr 1 do OWU zawierający spis klauzul rozszerzających zakres ubezpieczenia – k. 267v. nie zawiera klauzuli rozszerzającej odpowiedzialność pozwanego na zdarzenie wskazane przez powoda.

Umowa ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. k. 142-146 odsyła do szczegółowych warunków (k. 123-126), które także w przypadku odpowiedzialności cywilnej przewidują odpowiedzialność za szkodę rzeczową , którą definiują jako uszkodzenie lub zniszczenia mienia, w tym utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć (k. 128) a zakres rozszerzony ubezpieczenia OC władz miasta P. także wyłącza z zakresu ubezpieczenia szkody wynikające z odpowiedzialności cywilnej deliktowej.

Skoro zatem powód nie wykazał by wskazane w pozwie zdarzenie (konieczność zapłacenia odszkodowania z tytułu popełnionego przez pracownika powoda deliktu) stanowiło przewidziany w umowie łączącej strony wypadek ubezpieczeniowy nie było podstaw do stosowania przepisu art. 805 k.c. ani art. 822 k.c. apelację należało uwzględnić i powództwo oddalić.

Ubocznie więc już tylko można wskazać, że wątpliwym było w ogóle wywodzenie odpowiedzialności pozwanego z tzw. odpowiedzialności rozszerzonej OC Władz Miasta P., zatrudnionych zgodnie z prawem na stanowisku: Prezydenta, Zastępców Prezydenta, Skarbnika i Sekretarza.

Należy zauważyć, że treść stosownych zapisów (k. 74 a także k.82, k. 128) brzmi : ... za ubezpieczone osoby rozumie się każdą była, obecną lub przyszłą osobę zatrudnioną zgodnie z prawem na stanowisku Prezydenta, Zastępcy, Skarbnika, Sekretarza.

Wykładnia językowa nakazuje interpretować powyższe jako wskazanie konkretnych osób, skutki działań których objęte są ubezpieczeniem.

Dokonywanie wykładni w oparciu o przepisy prawa administracyjnego odmiennego od prawa ubezpieczeniowego i wywodzenie w oparciu o nie, że ubezpieczeniem przy takim zapisie były objęte także osoby upoważnione do wydawania decyzji administracyjnych w imieniu Prezydenta Miasta nie wydaje się być uzasadnione. Przeciwno takiej wykładni przemawia nie tylko wskazany wyżej kontekst językowy ale i zbędność przy takiej interpretacji wymieniania innych osób działających (szczególnie właśnie w postępowaniu administracyjnym) w imieniu Prezydenta, który jest jedynym organem wykonawczym gminy.

Z uwagi na powyższe powyższego zbędnym było rozważanie pozostałych zarzutów podniesionych przez apelującego.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku orzekając o kosztach postępowania przed Sądem I instancji zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 99 k.p.c. oraz

w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349).

Na koszty te składają się opłata od apelacji i koszty zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Jan Futro Marek Górecki Piotr Górecki